

Pomladi.

Sapica pomladna,
Sel življenja,
Ali vsem privejš
Dan vzbujenja?

Cvetje, ki je vlani
V smrt zaspalo,
Bo-li letos čilo
Zopet vstalo?

Tička je jeseni
Odletela;
Bo li letos zopet
Nam zapela?

Lipo burja vlanska
Je lomila;
Bo li veje znova
Okrasila?

Sapica pomladna,
Vej življenje!
Vigred vsem prinesi,
Ž njo vstajenje:

Cvetki zamorjeni
V prašni halji,
Lipi ovenéli,
Tički v dalji!

Srcu, ki je nade
Pokopalo,
Ki je v zimi strto
V smrt zaspalo!

Duši, ki jej vihra
Mir je vzela,
Vsem, ki sreča vlanska
Je odcvela!

Sapica pomladna,
Sel življenja,
Vej, privej vsej zemlji
Dan vzbujenja!

J. —ek.

Zadnji knez.

Kjer Blatno Jezero valove
Zaganja v vihrach čez bregove,
Stoji pečina na zapad,
Na njej Kocéljev knežji grad;
Pred gradom lipa je košata,
Pod lipo v senci miza zlata;
Pri mizi sivi knez sedi,
Na mizi žalosten sloni,
Solzé si iz očij otira,
Po ravnem polju se ozira:

Tam se prostira hrastov log,
Po njem odmeva vojni rog;
Sinova iz vojské hitita:
Sinova knežja zmagovita
Sta Borislav in Radigoj,
Sta zmagala Psoglavcev roj;
Velita knežjemu očetu:
»Razpršen je sovrag po svetu,
Raduj se knez, glej, spet si prost,
Psoglavcev več ne bo ti gost:

Gradove smo mu vse razdrli,
In vojsko z jeklom v prah potrli;
Pobrali smo mu vse zlato
In vjeli robov sto in sto;
Le on odnesel je podplate,
Kdor je pobegnil čez Karpate.«
In stari knez se vzradosti,
A koj bolešno zaječi:
»Sinova! veseli me zmaga,
A hči mi vplenjena je draga:
Ko sta podila vražji rod,
Prišel na dom je od drugod,
In Miljeno, preljubo dete,
Odvele so psoglavske čete.
Tako zdaj vama govorim:
Iščita jo, da jo dobim;
V prisego dvigam roko velo,
Naj priča vojno bo krdelo:
Kdor vaju hčer mi pripelja,
Prestol in žezlo naj ima!«
Povelje dá se vojski celi,
Razpolovi se v dve krdeli:
Ropoče boben, rog doní,
In vojska gré na dve strani.
Sedé se knez za njo ozira,
Na zlato mizo se opira.

* * *

Poletja moč se že gubi,
A ni še bratov, sestre ni.
Na reke dunavske obali
Sta knežji četi spet se zbrali.
Pozdravlja brata Borislav:
»Glej Radigoj, tako je prav,
Da starjemu je sreča mila
Rešitev meni naklonila;
In oče tudi bo vesel,
Da starji žezlo bo prevzel.«
Ko Radigoj zre brata s četo,
Na strani sestro mu oteto,
V srce ga močno zaskeli,
Oj zaskeli — pa on molčí;
Iz ust ne more mu beseda,
Temno na Borislava gleda.
Prebredli dunavski so val,
Na lastna tla s sovražnih tal;
Ker solnce speje že za gore,
Postavi vojska si šotore.
Oblije zemljo temni mrak,
Objame vojsko sen sladak:
Mirobno spi, tišobno sniva,
Saj straža hodi krog pazljiva.
Pa, ko vsa vojna mirno spi,
Nekdo v šotoru srednjem bdi.

Prav sam še bdi, prav sam še čuje,
In v srcu sklep pregrozen kuje;
In kvišku plane Radigoj —,
Končal je srčni grozni boj —:
Izdere meč, zasučé vitko
Nad Borislavom jeklo britko,
Odseka spečo mu glavó,
Da val krvi privre za njo . . .
Nikdo, nikdo ni čul zločina,
Okrog v ležiščih je tišina . . .
Morilec dvigne trup od tal,
Odnese v dunavski ga val.
Valovje zvre, kot bi čutilo,
Da bratsko žrtev je oblilo . . .
Pa hitro val se pomirí,
Brezbrižno spet naprej hití.
Nekdo pa je zločinu priča —:
Le čuj: »skovik« — glej v zraku tiča!

* * *

Sedi pod lipo knez košato,
Opira se na mizo zlato,
Čez polje zre do sinjih gor,
Kjer se razliva prvi zor:
Se vrne-li mu vojska srečno?
Že zdi se čakanje mu večno.
Na lipi tica se oglási
In poje tožno in počasi:
»Le toči, toči, knez, solzé,
Še holj gosté, še holj grenké;
Zakaj za hčerino rešitev
Obetaš žezla pridobitev?
Starejši brat je hčer otel,
A mlajši mu je glavo vzel;
Po Dunavu zdaj trup mu plava,
Za trupom blede, mrtva glava . . .«
Pretrese se, prestraši knez:
»Kaj praviš, ptica? Je li res?«

Glej, tam prihaja bojna truma,
Zakaj brez vrisča in brez šuma?
Zakaj se ne razlega rog
Prihajajočih trum okrog?
Ob jezera vodovju motnem
V koraku vojska gré tihotnem,
Poveljnik ji je Radigoj,
S sestro na vrancu pred seboj:
»Tu, oče, hčer imaš oteto!
Izvršil sem nalogo sveto.
Ne vem, kje brat je Borislav,
Če se je živ, če se je zdrav:
Izginil nam je v temni noči,
To cela vojska ti svedoči.
Iskali smo ga, pa zastonj,

In zdaj ne vem, kam iti ponj . . .
 Glej, oče stari, modri kneže,
 Zdaj pa obljuba tebe veže:
 Hčer drago sem privel nazaj,
 Ne boš-li dal mi žezla zdaj?«
 A sivi knez se nanj razjari:
 »»Gorjé mi, da me sin slepari!
 Še predno tu si bil, sem znal,
 Da bratu ti si smrt zadal;
 Zdaj trup njegov in bleda glava,
 Po reki motni v morje plava,
 In v dnu bo morskih globočin
 Počival zadnji knežji sin . . .
 Da bi srcé na vek te peklo,
 Ker dvignil si nad bratom jeklo!
 Odpri se jezero do tal,
 Razmákni se vodovja val,

Požri mi žezlo domovine,
 Na veke je pokri v globine!«
 Razljuti motno se valovje,
 Zaganja se gromeč v skalovje:
 Knez zgrabi, vrže žezlo vanj . . .
 Besneč se zgrinja voda nanj.
 Pograbi krono in zlatnine,
 V jezérske trešči jih temine . . .
 Za njimi vrže knežji meč,
 Požré vodovje ga kipeč . . .
 Požré te žrtve bratomora,
 V Slovencih starega razpora . . .
 Posut je stari knežji grad —
 Strohnél je knežji prestol zlat —
 In danes še pokriva blato
 Slovenskih knezov žezlo zlato . . .

A. H.

Enaki in različni poti.

(Studija. Nadaljuje **Domen Svetko**.)

IV. Dvojni dar.

Sladek mir je odslej polnil srce Valentinovo. Sam ni mogel umeti, kako mu je, a to je čutil, da ga ne straši nikaka misel. Čutil je tudi sedaj bolj, nego sicer, da je v človeku res neka posebna zmožnost, katere ne spoznavamo v vsakdanjem hrupu in je tudi nečemo rabiti, a vzbudi se v samotni in tihoti, zmožnost, katero oživi — rekel bi — nebo, in ki učini več nego navadne sile. Ob grobu biti — in tako miren, tako udan: kaj takega si ni mogel doslej misliti neizkušeni mladenič.

Njegovo duševno stanje se je tako mnogo izboljšalo. Tudi na obrazu se mu je to poznalo, in skrbnemu očetu se je močnejše upanje povračalo, da mu dragi sin vendar le ozdravi.

Malo dni pozneje obstane okolu dveh popoldne pred hišo mestna kočija. Izstopi iz nje gospod srednje starosti.

Voznik zapelje voz v senco ter začne iskati ljudij, gospod pa odpre na pol priprta vrata ter zakliče glasno v vežo »dober dan!« A samo bobnenje njegovega glasú se sliši, človeka ni nikjer nobenega. Zopet gre pred hišo pogledat, je-li hišna številka prava, in ko se o tem prepriča, zmaje z glavo vprašajoč se, kako je na kmetih čudno, da še ljudij ni v hišah.

Iz te zadrege ga reši došel mož, ki ni bil nihče drugi, nego oče Zakotnik, ki je bil zagledal s polja kočijo in jo videl obstavšo pred njegovo hišo.

»No, oče, ali imate tukaj bolnika?« vpraša gosposki tujec moža. Ta na pol razveseljen, na pol čudeč se odgovori:

»»Imamo, imamo, gospod. Moj sin je bolan. To vam je huda in dolga bolezen. Nogo si je poškodoval, Bog vedi, kaj bode ž njo?««